

Zápolya János rendelete a Városházán nyolcmillió levéltári irat között

A Városháza Bärcei István-utcai részén az egyik oldal folyosóban szerényen meghúzódva dolgozik a Fővárosi Levéltár. Még a Városháza dolgozói közül is csak kevesen tudják, hogy milyen fontos feladatot tölt be a Levéltár és hogy milyen, pénzben felbecsülhetetlen értékeket rejtjenek magukban a Levéltár szobái.

Az 1600-as évekig visszamenőleg őrzi a főváros akkor még Pest, Buda és Óbuda történelmére vonatkozó dokumentumokat.

A Levéltár egyik legértékesebb darabja az 1500-as évekbeli származó okirat. Zápolya János (János király) rendelete. Egyrészt sorakoznak a jól zárt páncélszobában a régi budai és pesti céhek bőrkötéses, kézzel, pergamentre írt szabályai, amelyek hiteles bizonyítékai a feudális rendszer osztálygazdásásának. Itt őrzik a főváros összes terhes szerződéseit is.

Komoly kutatómunka folyik a Levéltárban.

Jelenleg Budapest munkásmozgalmi multján dolgoznak.

Régi könyvekből válogatják ki a Levéltár dolgozói az adatokat, amelyek mind bizonyítékai annak, hogy Pest és Buda munkásmozgalmi példamutató volt az egész ország munkásságának. De nemcsak a Levéltár dolgozói végeznek itt kutató munkát, hanem például a Munkásmozgalmi Intézetből is állandóan látogatják a Levéltárat az elvtársak, hogy feldolgozzák a magyar munkásmozgalmat emlékeit.

A Városházán azonban a Levéltárnak csak egy kisebb része van. Az a legfontosabb része a Bazilika alatt, két emelet mélységben van elhelyezve. Még 1943-44-es években hordták át azt az anyagot és azóta is ott megy tönkre a sok értékes anyag. Ideálisnak egyáltalán nem mondható

hatalmas boltozatos helyiségben egymás mellett sorakoznak a falfestmények tömve a 2-300 éves iratokkal.

Pontos időrendi sorrendben minden darab felleltározva várja a kutatókat, hogy az évszázados aktákból kiámozzák Budapest politikai, gazdasági és kulturális történetét. Az 1808-ban József nádor kezdeményezésére alakult Széptészeti Bizottmány feladatául tűzte ki „Pest város szabályozását, szépítését és a köz- és magánépítkezések kérdésében való közvetlen intézkedés jogát”. Az egymás mellett sorakozó mappákban Buda és Pest város minden épületének rajzát megtalálhatjuk. A 200 éves rendőrségi ügyiratok között ott van például egy bizonyos „gróf” Jablonkay jobbágyainak az útlevele is, amely megengedi, hogy a „nemes és méltóságos gróf úr jobbágyai kiránduljanak Irsára” az ottani grófi kastély takarítására.

Az útlevél pontosan felsorolja a jobbágycsalád tagjait, akik csak ennek birtokában hagyhatták el Pest város területét.

Erdekes, hogy a Bazilika alatt két emeletnyire 15 m mély kút van. Eddig még nem állapították meg, hogy milyen célt szolgált. Az ostrom alatt, amikor ezt a pincehelyiséget is óvóhelynek használták, minden esetre jól jött a tisztavízű kút, mert amikor a

vízszolgáltatás a háborús események következtében megszűnt, az óvóhelyen lévők állandóan friss vízhez jutottak. A Bazilika alatt is folyik a Levéltár munkája.

Egészségtelen környezetben, állandó villanyvilágítás mellett.

A szellőztetés egy 20-25 cm nagyságú rácsos ablakon keresztül történik úgy, hogy az ott dolgozók munkakörülményei meglehetősen rosszak. Addig is, amíg megfelelő más helyiségről gondoskodás történik, legalább ezt a problémát kellene megoldani.

Hogy fogalmat alkothassunk a levéltárban őrzött hatalmas adattal-mazról, nem érdektelen megemlíteni, hogy 20.000 iratköteggel körülbelül 8.000.000 akta van elrendezve. A Levéltár anyagához tartozik 15.000 segédkönyv is és a 6000 kötetes szakkönyvtár is. Az iratok közül a régebbiek latin, a későbbiek német és magyar nyelven fródtak.

A Levéltár munkája komoly és fontos feladat. Az ott dolgozók értékes tudományos munkát végeznek a tisztviselők épp úgy, mint az alisztek. Ma, amikor a magyar történelem és Budapest történelmének marxista elveknek megfelelő feldolgozása folyik, több figyelmet kellene fordítani a Levéltárban folyó munkára.

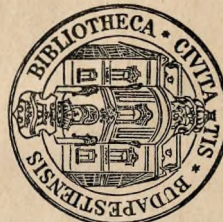
Csak építő kritikát...

A kritika és önkritika erős és hasznos fegyver, ha jól használják, viszont ezt helytelenül használva, épp ellenkező eredményt érünk el vele. A szocializmus építésében a kritika az egyik mozgató erő, mert rámutatva a hibákra, jó irányba tereli az eseményeket.

Lapunk, a Fővárosi Napló is igyekszik adni esetekben kritikával élni olyan személyekkel, hivatalokkal szemben, amikor megállapításunk szerint nem úgy mennek a dolgok, ahogy azt népi demokráciánk megköveteli. A hibák feltárása helyes, mert hiszen ezzel lehetőséget adunk azok kiküszöbölésére, illetve felhívjuk a figyelmet a hibákra és ezzel lehetővé tesszük, hogy másutt ugyan, ezt ne kövessék el. Helytelen a kritika akkor, ha az összefüggéseiből kiszakítva vizsgálja a dolgokat és nem veszi figyelembe az összes körülményeket.

A Fővárosi Napló multhati számában „Minden megjegyzés nélkül” cím alatt foglalkoztunk egy anyagigényléssel. A cikkben szereplő elvtársunk nem is igényelte a gumipárnát, amely csak tévedésből került az igénylőlapra. Mindentől függetlenül, kartársunk egyike a legtakarékosabb fővárosi tisztviselőknek s így helytelen volt a nevét megemlíteni.

Ennek megállapítása után azonban le kell szögezni, hogy mi a kritikát változatlanul hasznos fegyvernek tartjuk és a jövőben is használni fogjuk, hogy a Városháza és az előljáróságok dolgozói ebben segítségünkre legyenek és a saját kritikai megállapításaikkal segítik a lapot az egészséges építő kritika kialakításában.

Közp. nyomt. XX. sz. 23. sz.

Budapestre vonatkozó újságikkek			
Szerző:	Zápolya János rendelete		
Cím:	a Városháza nyolcmillió levéltári irat között.		
Forrás:	Főv. Napló		
(Hely)	1950. január 26.		
(Idő)			
(Köt. v. fiz.)			
(Oldal)			
Helyszám	1950		
Hely	902.5		
Tárgy	Osztalványozás		

Budapest székesfővárosi házi nyomdája 1941 - 9086